

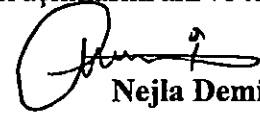
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2024 yılında büyükbaş hayvan varlığı üst üste dördüncü yılda da düşüşünü sürdürerek 15,6 milyon baş seviyesinde dip yapması bekleniyor. Çiftçiler sürülerini tasfiye etmeye devam ederken, her ne kadar son birkaç yıla göre daha yavaş bir tempoda olsa da üretim maliyetlerinin süt için çiftlik fiyatını aşmaya devam edeceği tahmin edildiğinden, yıldan yıla hayvan varlığı 500 bin baş dolayında azaldı.

2023 yılında sığır sayısının geçen yıla göre yüzde 4 oranında, yani yaklaşık 800 bin baş azalarak 16,2 milyon başa düşeceği tahmin ediliyor. Çiftçiler, çiğ süt fiyatlarının maliyetin altında kalması nedeniyle süt ineklerini satmaya devam ediyor. Çiftlikteki en büyük harcama kalemi olan hayvan yeminin fiyatının son birkaç yılda ikiye, hatta üçe katlandığı, buna karşılık, bu dönemde sütün çiftlik fiyatı (çiğ süt) yalnızca yüzde 35 artması üreticiyi zor durumda bırakıyor. Ülkemizde büyükbaş hayvan varlığının azalmasıyla birlikte et ve süt perakende fiyatlarının hızla arttığına tanıklık ediyoruz. Perakende sığır eti fiyatlarındaki bu artışı dengelemek ve stokların yeniden inşasına yardımcı olmak için AKP hükümeti 2023 yılında besi sığırları ithalatına izin vererek hayvancılıkta yaşanan krizin önüne geçmeye çalışsa da bu uygulamayla yerli üreticiyi üretimden vazgeçirmeye neden olmuştur. Ancak ithalat rakamları, artan sığır eti fiyatlarını frenlemede anlamlı bir fark yaratamayacak kadar küçük kalıyor.

Ulusal Süt Konseyi, Temmuz 2023'te çiğ sütün referans fiyatını litre başına 8,5 Türk Lirasından yüzde 35 artırarak 11,5 TL'ye yükseltti. Bu artışa rağmen çiftçiler, referans fiyatın 12 TL'den litre sütün maliyetini bile karşılamadığından ve çok düşük olduğundan şikayet etmeye devam ediyor. Bu devam eden eşitsizlik, çiftçilerin mali kayıplarını azaltmak için sürülerini satmaya devam etmelerinin ana nedenidir. Süt ineği sayısındaki azalma süt üretimini aşağı çekerek süt ve diğer süt ürünlerinin fiyatlarının yükselmesine neden oldu. Yalnızca 2023 yılında süt üretiminin bir önceki yıla göre yüzde 15 oranında düştüğü tahmin ediliyor. Bu nedenle başta seçim bölgem olan Ağrı olmak üzere, Kars, Iğdır, Van, Erzurum, gibi bölge illerinde hayvancılıkla uğraşan yurttaşlarımız, süt hayvanlarını kesimhanelere göndererek hayvan yetiştiriciliğini bırakmak zorunda kalıyorlar.

Zorlu piyasa koşulları nedeniyle son birkaç yıldır büyükbaş hayvan işletmelerinin sayısı azalıyor. Haziran 2023 itibarıyla büyükbaş hayvan çiftliği sayısı bir önceki yıla göre yüzde 10 azalarak 1,1 milyona geriledi. 2024'e doğru daha fazla konsolidasyon bekleniyor. Hayvancılık sektörü geçen yıl, aralıklı şap hastalığı (FMD) salgınları ve binlerce çiftlik hayvanının ölümüne yol açan ve Güneydoğu'daki çiftlik altyapısını tahrip eden yıkıcı depremler nedeniyle gerilemelerle karşı karşıya kaldı. Ayrıca sektör, yıllardır hayvan sağlığı koşullarının kötü olmasıyla mücadele ediyor. Her yıl 400 bin buzağının ölümüyle sonuçlanıyor. Ülke hayvancılığında yaşanan krizin detaylı bir şekilde araştırılması, sorunların tespiti ve incelenmesi amacıyla bir Araştırma Komisyonu kurulmasını ve bu hususta Anayasa'nın 98'inci İhtüzlüğün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Nejla Demir
Ağrı Milletvekili

GEREKÇE

2023 yılında büyükbaş hayvan ithalatının 470 bin baş olacağı tahmin ediliyor. Bu yılın Ocak-Haziran döneminde yaklaşık 234 bin büyükbaş hayvan (361,4 milyon dolar) ithal edildi; bu rakam, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 400 daha fazla. Bu sayı bir önceki yıla göre neredeyse dört katına çıkıyor. Beklenen bu artış, yurt içi hayvan varlığının yeniden artırılması ve hızla artan perakende sığır eti fiyatlarının düşürülmesi ihtiyacına dayanıyor. 2024 yılında Türkiye'nin büyükbaş hayvan ithalatının yerli sığır stoklarında öngörülen daralmayı dengelemek amacıyla önceki yıla göre değişmeyerek 470 bin baş seviyesinde kalması bekleniyor. Tarihsel eğilimlere uygun olarak ithal edilen bu hayvanların çoğu, sığır eti üretimi için kullanılan besi sığırları olacak.

İthalat çoğunlukla Uruguay, Çek Cumhuriyeti ve Macaristan'dan yapılan besilik sığırlar oldu. Almanya, Danimarka ve Çek Cumhuriyeti'nden ise daha az miktarda süt damızlık hayvanı ithal edildi. Mevcut piyasa koşulları göz önüne alındığında, 2023'ün geri kalan aylarında ve 2024'te ithalatın hızının artması bekleniyor. 2024 yılı için sığır ihracatının önceki yıla göre değişmeyerek 2 bin baş civarında olması öngörülüyor. Başlıca ihracat pazarları Azerbaycan ve Irak gibi komşu ülkeler olarak kalması muhtemeldir. 2023 yılında sığır eti ithalatının önceki yıla göre neredeyse dört kat artarak 9 bin 100 ton olması bekleniyor.

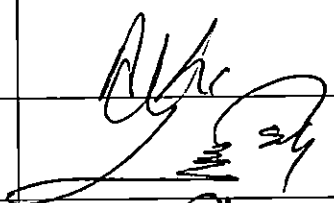
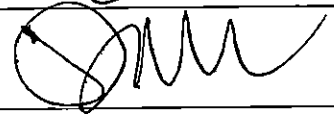
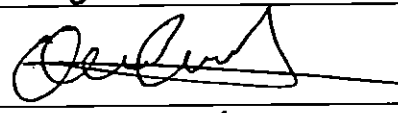
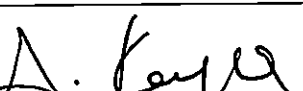
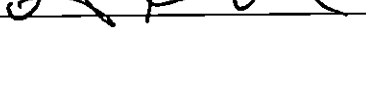
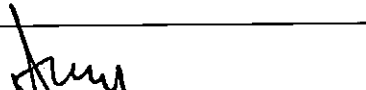
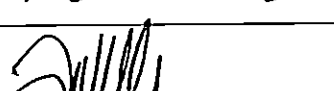
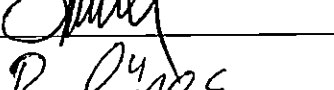
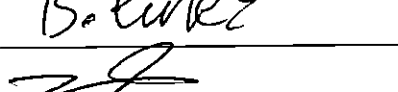
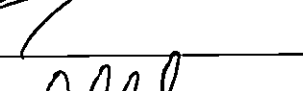
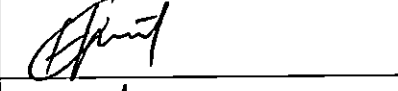
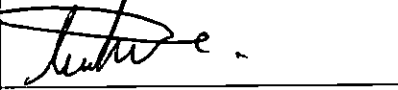
Hayvan yetiştiricileri, artan yem, gübre, işçilik, elektrik ve yakıt girdi fiyatları nedeniyle artan üretim maliyetleriyle mücadele etmeye devam ediyor. Hem süt hem de besi sığırı çiftçileri, özellikle de küçük çiftçiler, toplam çiftlik harcamalarının yaklaşık yüzde 80'ini oluşturduğu için yem maliyeti konusunda özellikle hassastır. TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu)'e göre hayvan yemi fiyatları bu yıl iki kattan fazla arttı. Yem maliyetlerinin artmasının temel nedenlerinden biri TL'nin ABD doları karşısında değer kaybının sürmesi ve Türkiye'nin ithal yeme bağımlılığıdır. Geçen yılın Ağustos ayından itibaren TL, dolar karşısında değerinin yarısını kaybetti. Geçtiğimiz yıl Türkiye'de üretilen 27 milyon ton karma yemin yaklaşık yarısının ithal hammadde üretilmesi nedeniyle karma yemin fiyatı bu dış ekonomik baskılara karşı özellikle hassastır. Yem maliyetlerinin artmasına katkıda bulunan yerel-yem üretimindeki azalma gibi başka faktörler de var. Yıllık kaba yem üretiminin 60 milyon ton olduğu tahmin edilirken, yerel uzmanlar talebin yaklaşık 72 milyon ton olduğunu tahmin ediyor. Yem üretiminin genişletilmesi hayvancılık sektörünün en önemli önceliklerinden biridir, ancak gıda ürünleri aynı alanların bir kısmı için rekabet ettiğinden üretimi artırmak zordur. En önemli yem ürünleri yonca, silajlık mısır, fiğ, yonca ve yulaftır.

Ayrıca kuraklık, gelişmiş yem tohumlarının bulunmaması ve mevcut mera alanlarının kötü yönetimi yem üretimine de zarar vermektedir. En büyük mera alanları Doğu ve İç Anadolu bölgelerinin yanı sıra Karadeniz bölgesindedir. Bu bölgenin bir kısmı, özellikle de Doğu Anadolu, kuraklık koşullarıyla mücadele ediyor. Bu kurak bölgelerdeki otlatma kalitesinin düşük olduğu değerlendirilmekte ve bu da karkas veriminin düşmesine neden olmaktadır. Yerel uzmanlara göre, yüksek verimli, kuraklığa dayanıklı yem bitkilerinin geliştirilmesi, ülkenin hayvancılık sektörünün gelecekte ayakta kalması açısından hayati önem taşıyor.

2023 yılında yapılan hayvancılık desteklemeleri yetersiz kaldı. Büyükbaş hayvancılık desteklerinde temel destek olarak kabul edilen buzağı desteğinde programlı aşıları

tamamlanmış, 4 ay ve üzeri yaşta, ineklerin doğan buzağılarına buzağı başına 750 lira ödenecek. En az 1 baş, en fazla 50 baş düve (manda dahil) alımına, Bakanlıkça belirlenecek düve bedelinin yüzde 30'u, yurt içinde doğmuş; hastalıktan ari işletmelerden, düve merkezlerinden temin edilen veya genomik testi yapılmış düvelere ise yüzde 50'si kadar destek ödemesi yapılacaktır. Küçükbaş hayvancılıkta çoban desteği olarak bilinen sürü desteği 100 baş ve üzeri anaç koyun-keçi varlığına sahip işletmelere veya sürü yöneticilerine 30 bin lira olarak ödenecek. Ayrıca bölgemizin kentlerinde küpesi ve pasaportu olup sevki olmayan hayvanlardan hem alıcıya hem de satıcıya hayvan başına iki bin sekiz yüz lira ceza kesiliyor. Yani hayvanın küpesi var, pasaport var ama sevki yapılmadığı için Tarım İl Müdürlükleri tarafından hem alana hem de satana iki bin sekiz yüz lira hayvan başına ceza kesilmesi kabul edilemez bu uygulamaya derhal son verilmelidir.

AKP iktidarı hayvancılık sektöründe uyguladığı yanlış politikalarla hayvancılığı bitirme noktasına getirmiştir. Ağrı, Kars, Iğdır ve Erzurum'daki yetiştiriciler mevcut hayvancılık politikalarından kaynaklı üretime devam edemedikleri için hayvanını satıp göç etmek zorunda kalıyorlar. Ülke hayvancılığında yaşanan krizin detaylı bir şekilde araştırılması, sorunların tespiti ve incelenmesi amacıyla bir Araştırma Komisyonu kurulmasını ve bu hususta Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

1	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
2	SERHAT EREN	DİYARBAKIR	
3	GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT	KARS	
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
9			
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	YILMAZ HUN	İĞDIR	
15	ZEYNEP ODUNCU	BATMAN	
16	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
17	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
18	SABAHAH ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	